

Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝ.ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

- Α 1.1. α)** **Μεγάλη Ιδέα** ονομάστηκε η εθνική πολιτική, που αποσκοπούσε στην απελευθέρωση των ιστορικών ελληνικών χωρών και των τόπων γενικά όπου κατοικούσαν Έλληνες. Αυτοί ονομάστηκαν από την ελεύθερη ελληνική εστία *αλύτρωτοι Έλληνες*. (Αν και η πολιτική της Μεγάλης Ιδέας, η αλυτρωτική πολιτική επικρίθηκε από ορισμένους, όμως δέσποζε στον πολιτικό βίο της χώρας και επηρέαζε σοβαρά τα δημόσια πράγματα καθ' όλο το 19ο αιώνα και έως το 1922.) Σχολικό Βιβλίο, σελ.31, 34, 244.
- β)** **Ιμπεραλισμός**, (από τη λατινική λέξη “*imperiūm*”), ονομάστηκε η πολιτική των μεγάλων αποικιοκρατικών δυνάμεων από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα έως τον α' παγκόσμιο πόλεμο. Αυτή εκφράστηκε με τη δυναμική έξοδο των Ευρωπαίων στον υπανάπτυκτο οικονομικό κόσμο της Αφρικής και της Ασίας με απώτερο σκοπό την αναζήτηση νέων αγορών και πηγών ενέργειας. Χαρακτηριζόταν από την ακλόνητη πίστη στην ανωτερότητα του δυτικού πολιτισμού και στο χρέος εξαγωγής αξιών, θεσμών και φιλανθρωπίας. Να σημειωθεί ότι η νέα αυτή φάση αποικιοκρατίας διέφερε από τις προγενέστερες, ενώ ταυτοχρόνως εξυπηρετούσε και τον εθνικισμό.
Σχολ. Βιβλίο, σ. 53-54.
- γ)** Το **βορειοατλαντικό σύμφωνο (ΝΑΤΟ)** υπογράφηκε στην Ουάσιγκτον στις 4 Απριλίου 1949. Μέλη του ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ο Καναδάς, η Βρετανία, η Γαλλία, η Ιταλία κ.α. Η Ελλάδα και η Τουρκία προσχώρησαν στο ΝΑΤΟ το 1952, ενώ η Δυτική Γερμανία το 1955. Επρόκειτο, λοιπόν, για μια συμμαχία των δυτικοευρωπαϊκών χωρών με τις ΗΠΑ, που συστάθηκε κατά την πρώτη περίοδο του Ψυχρού πολέμου υπό την απειλή επέκτασης της σοβιετικής επιρροής στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.
Σχολ. Βιβλίο, σ.145.

A1.2. Η αντιστοίχιση γίνεται ως εξής:

- 1 – γ – v
- 2 – α – iv
- 3 – ε – ii
- 4 – β – iii
- 5 – δ – i

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Σχολικό Βιβλίο, σελ. 76, «Συγκρουόμενα συμφέροντα. Το γεγονός ότι... Ανατολική Ευρώπη».

A2.2. Σχολικό Βιβλίο, σελ. 145, «Ο εμφύλιος πόλεμος τελειώσε το καλοκαίρι ... επουλωθούν».

ΟΜΑΔΑ Β**ΘΕΜΑ Β1**

- α)** Ο Μακεδονικός Αγώνας ήταν ένας σκληρός πόλεμος ανάμεσα σε ελληνικές και βουλγαρικές ομάδες ανταρτών με σκοπό την κυριαρχία στα εδάφη της Μακεδονίας. Οι ομάδες αυτές μάχονταν και εναντίον των Τούρκων, όταν δεν μπορούσαν να το αποφύγουν, στην επικράτεια των οποίων ανήκαν ακόμη τα υπό διεκδίκηση εδάφη. Ο Αγώνας διάρκεσε πέντε σχεδόν χρόνια, από το 1904 ως το 1908, προκάλεσε πολλές απώλειες και στις δύο πλευρές και δοκίμασε την αντοχή των γηγενών, που έπρεπε να επιλέξουν στρατόπεδο. Σε αυτό τον πόλεμο όμως δεν πρωταγωνίστησαν μόνο οι ντόπιοι. Όπως βεβαιώνεται τόσο από το κείμενο Α όσο και από το σχολικό βιβλίο, νέοι από όλη την Ελλάδα έσπευσαν εθελοντικά να πολεμήσουν για τη Μακεδονία ενισχύοντας τα ελληνικά ανταρτικά σώματα και τους κοινούς εθνικούς στόχους. Ο Μακεδονικός Αγώνας πήρε πανελλήνια διάσταση, καθώς οι εθελοντές προέρχονταν από όλα τα μέρη της Ελλάδας, από την Κρήτη, την Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα, την Ήπειρο, τη Θεσσαλία και την Κύπρο. Στο πρώτο παράθεμα τονίζεται ότι οι Αθηναίοι εθελοντές έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή του Αγώνα, συμβάλλοντας τόσο στο οργανωτικό μέρος του όσο και στο επιχειρησιακό. Έναν από αυτούς τον Παύλο Μελά, αναφέρει και το σχολικό βιβλίο. Ο Μελάς νέος τότε αξιωματικός, καθώς και ο καπετάν Κώτας από το χωριό Ρούλια της Φλώρινας υπήρξαν αντιπροσωπευτικοί ήρωες, που μάλιστα θυσιάστηκαν στη Μακεδονία. (Οι πληροφορίες από το σχολικό βιβλίο προέρχονται από τις σελ. 65-66)
- β)** Την αναμέτρηση μεταξύ των Ελλήνων και των Βουλγάρων στη Μακεδονία διέκοψε για λίγο το Κίνημα των Νεοτούρκων, το οποίο εκδηλώθηκε το 1908, καθώς και ο α' βαλκανικός πόλεμος που ακολούθησε, αφού στον πόλεμο αυτόν Έλληνες και Τούρκοι βρέθηκαν να συμμαχούν εναντίον των Τούρκων.

Το κίνημα των Νεοτούρκων, που προσπάθησε να ανακόψει τον ακρωτηριασμό της αυτοκρατορίας είτε αυτός προερχόταν από τις επεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων είτε από τα εθνικά κινήματα των υπόδουλων λαών, θεσμοθέτησε τρόπους εκσυγχρονισμού της σουλτανικής διοίκησης. Υποσχέθηκε σε όλους τους λαούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ισονομία, ισοπολιτεία και ένα ευρύτατο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα. Αντί γι' αυτά, όμως, ο στόχος του διαφάνηκε λίγο αργότερα και ήταν ο εκτουρκισμός της αυτοκρατορίας. Μάλιστα κατά τους βαλκανικούς πολέμους και κατά τον α' παγκόσμιο πόλεμο εφαρμόστηκε η πολιτική της εθνοκάθαρσης, με την εξόντωση και εκδίωξη όλων των Χριστιανών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Αυτά επιβεβαιώνονται και από τα αποσπάσματα του βιβλίου του Κ. Βακαλόπουλου (παράθεμα 2), όπου μάλιστα αναφέρεται ότι οι Έλληνες, οι Βούλγαροι, οι Σέρβοι, κι οι Αλβανοί πολεμιστές παρέδωσαν τα όπλα τους, με την ελπίδα πως οι Νεότουρκοι θα έλυναν το Μακεδονικό Ζήτημα. Ήδη από τις αρχές, ωστόσο, του 1909, μετά το δεύτερο συνέδριό τους οι Τούρκοι εθνικιστές επέβαλαν τον αφοπλισμό των Χριστιανών, σε αντίθεση με τον εξοπλισμό των Μουσουλμάνων κατοίκων της Μακεδονίας, καθώς και άλλα αυταρχικά μέτρα. Στο παράθεμα καταγράφεται η σύσταση στρατοδικείων για την άμεση καταστολή κάθε επαναστατικής δραστηριότητας και ο εμπορικός αποκλεισμός των Ελλήνων της Μακεδονίας. Οι ελπίδες των Χριστιανών αποδείχθηκαν φρούδες, ενώ τη λύση στο Μακεδονικό ζήτημα θα την έδιναν λίγο αργότερα οι Βαλκανικοί πόλεμοι.

(Οι σχετικές πληροφορίες του σχολικού βιβλίου βρίσκονται στις σ. 66,67.)

ΘΕΜΑ Β2

- α) Στις συνθήκες ειρήνης του πρώτου παγκοσμίου πολέμου προβλέφθηκαν εγγυήσεις για τις μειονότητες, αντίθετες προς την αρχή της εθνικής κυριαρχίας και ανεξαρτησίας. Η κατάσταση οδήγησε σε προστριβές και συγκρούσεις ιδιαίτερα από τη στιγμή που οι ηττημένοι άρχισαν να ξεφεύγουν από τον έλεγχο της Γαλλίας και της Βρετανίας. Έτσι δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την πολιτική της αναθεώρησης των συνθηκών, που προωθήθηκε από χώρες όπως η Γερμανία, η Ιταλία, η Ουγγαρία, η Βουλγαρία, δηλαδή χώρες δυσαρεστημένες από το εδαφικό καθεστώς, το οποίο είχε προσδιοριστεί από τις συνθήκες του πρώτου παγκοσμίου πολέμου.

Εξάλλου η αποτελεσματικότητα της ναζιστικής προπαγάνδας στη Γερμανία επέδρασε καταλυτικά στην κατάρρευση της Κοινωνίας των Εθνών, καθώς το σύστημα της συλλογικής ασφάλειας που προοριζόταν να εγγυηθεί τη διασφάλιση της ειρήνης αποδείχθηκε ανίσχυρο να αναχαιτίσει τις εκβιαστικές πρωτοβουλίες των ισχυρών αυταρχικών δυνάμεων στην ευρύτερη έκταση του πλανήτη.

Η ΚΤΕ μη έχοντας αυτόνομη στρατιωτική και οικονομική δύναμη, καθώς δηλαδή εξαρτιόταν από τις ενισχύσεις των μελών της σε αυτά τα επίπεδα, πράγμα που τονίζεται από το **πρώτο παράθεμα**, δεν μπορούσε να επιβληθεί. Το στοιχείο αυτό έπληττε δραματικά το κύρος της και προδίκαιζε την αναποτελεσματικότητά της. **Σύμφωνα με το κείμενο, που προαναφέρθηκε, η αναποτελεσματικότητα επιβεβαιώθηκε από τη στάση των μεγάλων δυνάμεων**

απέναντι στην Κοινωνία των Εθνών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της πηγής, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν εντάχθηκαν ποτέ, η Γερμανία συμμετείχε για επτά μόλις χρόνια από το 1926, η Σοβιετική Ένωση μόνο για πέντε χρόνια από το 1934, η Ιταλία και η Ιαπωνία αποχώρησαν κατά τη δεκαετία του '30. Έτσι απέμειναν μόνο η Γαλλία και η Βρετανία, που δεν έδειξαν διάθεση δυναμικής παρέμβασης. Εξάλλου γενικότερα η διακρατική συνεργασία δεν ήταν εύκολη υπόθεση για την εποχή αυτή.

Το αμέσως επόμενο αποτέλεσμα, που δεν μπόρεσε να αποτραπεί από την Κοινωνία των Εθνών, ήταν η κήρυξη του β' παγκοσμίου πολέμου.

(Για την απάντηση εκτός από τα παραθέματα έχουν χρησιμοποιηθεί τα στοιχεία του σχολ. Βιβλίου σ. 86, 104-105.)

- β) Για τους λαούς που είχαν πληγεί από το β' παγκόσμιο πόλεμο ήταν άμεση η ανάγκη αποτελεσματικότερης διασφάλισης της ειρήνης, της τάξης και της δικαιοσύνης. Έτσι τον Απρίλιο – Ιούνιο του 1945 συγκλήθηκε η ιδρυτική διάσκεψη του νέου Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στον Άγιο Φραγκίσκο των Η.Π.Α. με συμμετοχή 50 χωρών που πολέμησαν εναντίον του Άξονα. Ανάμεσα τους ήταν και η Ελλάδα.

Ο Ο.Η.Ε. αποτελούσε μια απόπειρα συγκρότησης ενός συστήματος συλλογικής ασφάλειας. Ο Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ αποτελεί υποχρεωτικό διεθνές δίκαιο και βασίζεται στην αρχή της κυρίαρχης ισότητας μεταξύ των κρατών. Απαγορεύει τη χρήση βίας, με εξαίρεση την περίπτωση της αυτοάμυνας.

Σύμφωνα με το παράθεμα αναλυτικότερα οι σκοποί του ΟΗΕ είναι η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης, η σύναψη φιλικών δεσμών των εθνών, που θα πρέπει να σέβονται την αυτοδιάθεση και την ισότητα. Προβλέπεται επίσης η συνεργασία για την επίλυση παγκόσμιων οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και ανθρωπιστικών προβλημάτων. Κατοχυρώνεται ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για κάθε άνθρωπο του πλανήτη.

Η σχέση των σκοπών του ΟΗΕ και της ΚΤΕ είναι προφανής, καθώς και η συγγένεια του συμφώνου της πρώτης και του καταστατικού χάρτη της δεύτερης, ενώ η οργάνωση του ΟΗΕ αξιοποίησε την πολύτιμη εμπειρία της ΚΤΕ, χωρίς όμως να αποφευχθούν και οι δυσκολίες στη διαχείριση ευαίσθητων θεμάτων, όπως συνέβη με το Κυπριακό. Να ληφθεί υπόψη εξάλλου ότι σήμερα στον ΟΗΕ συνεργάζονται 160 κράτη, όπως αναφέρεται στο σχετικό παράθεμα.

(Για την απάντηση εκτός από τα παραθέματα έχουν χρησιμοποιηθεί τα στοιχεία του σχολ. Βιβλίου σ. 141-142)